

יום ג', כ"ג באלול תשס"ח (23 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שלשום, כ"א באלול – יום פטירתו של הרב יהונתן אייבשיץ.

רבי יהונתן אייבשיץ [1690 – 1764] היה פוסק, דרשן, פרשן, מקובל וראש ישיבה במזרח אירופה. מ-1750 שימש ברבנות שלוש הקהילות: אלטונה, המבורג וואנדסבק.

כאשר הנוצרים הסכימו להוציא את התלמוד לאור רק אם יעבור צנזורה אינטנסיבית, היה על הרב אייבשיץ ליצור מהדורת תלמוד חדשה, משוכתבת בחלקה. הוא היה ידיד לנוצרים, לרוזנים ולמלכים. ישנה מסורת על ויכוחים רבים שלו עם מלכים ואנשי כמורה נוצריים, שבהם הצטיין בתשובות פקחיות ומחודדות, וקיימות אנקדוטות רבות על ויכוחים אלו, ועל נטייתו, עוד מילדות, לסוג כזה של תשובות. [ר' בהמשך הדף]

מה שמאפיין את יצירתו התורנית הוא הפלפול המחוכם. פלפול זה מלווה הן את דברי התוכחה והמוסר שהרבה ר' יהונתן אייבשיץ להטיף והן את חידושי בהלכה. כפוסק, הרב אייבשיץ מחמיר למדי ומהסס להקל גם כשיש לכך מקום, במיוחד אם הדבר הוא כנגד מנהג.

...

החשד בשבתאות

הספר השבתאי "ואבוא היום אל העין" שיצא לאור בשנת 1751, עורר חשדות שאין מחברו אלא רבי יהונתן אייבשיץ, כלומר: לא די שנחשד בשבתאות, אלא עוד היה מהוגי הדעות שלה. חשד שעורר פולמוס שלא שכך כל ימיו ומנע ממנו להתמנות לרבה של פראג. בר הפלוגתא שלו במחלוקת קשה זו היה **רבי יעקב עמדין** שכונה אותו, בין השאר, "מין ארור" ו"נחש". המחלוקת נתלבתה, כאשר נשמעו טענות על קמיעות שכתב (ר' יהונתן) שנפתחו ונתגלו בהם כתובות בעלות יסודות שבתאיים של ממש, למשל: "ש"צ מלכא משיחא" ("שבתאי צבי - מלך המשיח"). להגנתו, טען ר' יהונתן שאין לחפש בקמיעותיו משמעות מילולית ("פשט"), אלא מדובר בסודות עליונים וצירופי אותיות. אף הנוצרים התערבו במחלוקת, בראותם בו שותף לאמונתם במחתרת, עקב חוסר הבחנתם בין שבתאות לנצרות.

כותב פרופ' יוסף דן בספרו "אפוקליפסה אז ועכשיו": "השאלה היא: על שום מה לא נזהר אייבשיץ וכלל רמזים לשמו של שבתאי צבי בקמיעות שמסר? התשובה לכך, ככל הנראה, היא שעל אף הצורך המעיק לשמור בסוד את אמונתו המשיחית, לא יכול היה ר' יהונתן לעשות שקר בנפשו ולתת לאנשים תמימים קמיעות שאין בהם תועלת. קמיע שיש בו שמות רגילים של האלוקות וכוחות עליונים אינו תקף עוד, משום שאנו כבר נמצאים בעידן הגאולה, "תורה דאצילות", וקמיע שאיננו משתמש בטרמינולוגיה המתאימה לעידן זה לא יועיל. משמע, היושב על כס הרבנות, ומה עוד שמדובר בכס מרכזי באותה עת, היה בטוח כי הגאולה כבר באה, עידן תורה דאצילות מצוי בתוקפו, המשיח כבר בא, והשמות בעלי העוצמה הם השמות השבתאיים...".

"קוּמָה אֱלֵקִים שְׁפֹטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', כ"ג באלול תשס"ח (23 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

כאמור, קיימות אנקדוטות רבות על ויכוחים בין רבי יהונתן לבין עמיתיו הנוצרים, המגלות את נטייתו, עוד מילדות, לסוג כזה של תשובות (פקחיות ומחודדות). ביניהן...

בעיר מיץ שאל פעם ההגמון הנוצרי של העיר את הר"ר יהונתן אייבשיץ: "היהודים מקדימים את הלילה ליום. את השבת מתחילים ביום שישי לפנות ערב וכן את כל החגים מתחילים לחגוג ולקדש לפנות ערב השייך ליום המחרת. מדוע שונה אצלכם "פורים" שאת הסעודה העיקרית הגדולה אתם מקיימים לפנות ערב של פורים עצמו, לקראת יום המחרת ולא לפנות ערב שלפניו?"

ר' יהונתן, שנוסף לגדולתו בתורה, היה מפורסם גם בחריפות לשונו, השיבו: "גם לי יש שאלה אליך. אתם הנוצרים נוהגים לקיים את סעודת חגיכם בלילה שלאחר היום בניגוד ליהודים. לכן תמה אני, מדוע שיניתם את מנהגכם בכל הקשור לחג המולד של יש"ו? את סעודת חג לידת "משיחכם" אתם חוגגים בערב שלפני החג, מדוע?"

בעוד ההגמון הנוצרי חוכך בדעתו כיצד לתרץ את תמיהתו של הרב היהודי, ענה לו הרב יהונתן אייבשיץ: תשובה אחת פותרת את שתי התמיהות, או יותר נכון לומר, כל תמיהה פותרת את חברתה - **בפורים** שאנו חוגגים את מפלת המן הגוי, אנו נוהגים כמוכם הגויים, שהיום הולך אחר הלילה. כאשר אתם חוגגים את לידת יש"ו **היהודי**, אתם חוגגים כיהודים..."

[http://www.tora.us.fm/tnk/ktuv/mgilot/tklt_avrhm_rajn.html]

"קוּמָה אֱלֹקִים שְׁפֹטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל